

O experiență critică totală

Alex GOLDIȘ

Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu, Facultatea de Litere și Arte
“Lucian Blaga” University of Sibiu, Faculty of Letters and Arts

B-dul Victoriei, nr. 5-7, Sibiu, 550024, România,
tel. +40-(269)21.55.56, e-mail: litere@ulbsibiu.ro
Personal e-mail: al3xgoldis@gmail.com

A Complete Critical „Experience”

The study analyzes Eugen Simion’s book on Romanian pre-Romantic poets, „Dimineața poezilor”, focusing on the innovatory premises of its critical inquiry. First published in 1980, the book soon became an object of debate between the traditional critical paradigm – represented as such by Șerban Cioculescu – and the new critical inquiries, inspired by the French Nouvelle Critique. Gaston Bachelard, Roland Barthes, Georges Poulet or Jean-Pierre Richard are permanent, but flexible, sources of inspiration for the close-reading in „Dimineața poezilor”. Eugen Simion’s study stands out among the most spectacular re-interpretations of outdated writers in the post-war Romanian criticism.

Keywords: pre-Romantic poetry, literary history, critical paradigm, Nouvelle Critique, rhetoric analysis

Aproape toți comentatorii – nu puțini, de-a lungul a mai bine de trei decenii de la apariție – *Dimineața poezilor* au insistat asupra frumuseții gratuite a discursului lui Eugen Simion, fiind pregătiți să înscrie cartea mai degrabă în seria volumelor cu caracter diaristic decât în cea a analizelor grave și academice, de plasat în istoriile literare. Ce-i drept, această imagine a fost confirmată ulterior de mărturisirile criticului, care și-a conceput cartea ca pe un moment de respiro printre alte proiecte grave: „Abia terminasem ediția a II-a din *Scriitori români de azi* (I), cu trei sute de pagini noi, și mă pregăteam să scriu *Întoarcerea autorului*, o temă care mă obseda (citește: mă provoca, îmi acaparase spiritul) încă de la începutul anilor 70... Dar, cum se întâmplă deseori în cronologia interioară a scriitorului, una urzești și alta iese. Nu suntem totdeauna stăpâni pe proiectele noastre”¹. Toate paradoxurile acestei cărți, notate conștiincios de primii ei cronicari, derivă, în fond, din geneza cu totul specifică. De observat, întâi, faptul că elogiul libertății actului critic se fundamentează, la Eugen Simion, nu pe marginea operelor complexe, prin excelență ambigue, ale modernității, ci tocmai pornind de la o literatură cu resurse limitate, căreia abordarea pozitivistă i s-a lipit de față ca o mască. În loc să se aplice unor capodopere, micul moment festiv în evoluția criticului își identifică obiectul privilegiat în aceste opere minore, epuizate de comentariul didactic. Ar fi fost poate mai de înțeles ca o carte de critică scrisă din pură plăcere, sub imperiul acelei „stări muzicale” mărturisite deschis de autor, să

se fi născut în urma unui imbold mai puternic decât opera poezilor Văcărești, a lui C. Conachi, Anton Pann, ba chiar decât cea a lui Heliade-Rădulescu, Bolintineanu sau Alecsandri. Mai ales că autorul avea la îndemână, în exact aceeași perioadă, câteva proiecte critice extrem de ofertante, care ar fi permis, poate, un interpretativ mai amplu.

E evident, însă, că Eugen Simion a ales să evite calea cea mai la îndemână și că *Dimineața poezilor* mizează programatic pe această disproporție dintre obiectul comentariului și discursul critic propriu-zis. E și motivul pentru care s-a vorbit, la data apariției ei, de un anumit „șoc” de interpretare²: criticul îndrăznește să actualizeze primii noștri poeți trecându-i prin filtrul „Noii Critici” franceze de ultimă oră. Puțin s-a observat că gestul lui Eugen Simion repetă, în context românesc, gestul nonconformist al lui Roland Barthes din urmă cu mai bine un deceniu; pentru a consacra limbajul criticii noi, Barthes nu apelează la scriitorii moderni, ci mai degrabă la autori clasici (și, aș adăuga, clasicizați). Nu e loc aici de a insista asupra șocului provocat la jumătatea deceniului șapte în Franța de reinterpretarea lui Racine³. De menționat doar că lentila psihanalitică și semiotică aplicată dramaturgului francez transformă opera acestuia într-un câmp dens de angoase, revelând fața întunecată, prin excelență paradoxală, a clasicistului.

A planat asupra cărții lui Eugen Simion, la fel ca asupra studiilor lui Barthes, suspiciunea interpretării abuzive, de nu chiar a falsificării operei acestor scriitori de început. De fapt, dincolo de valoarea sa individuală,

Dimineața poezilor are, privită pe fondul de idei al epocii, meritul de a fi lansat una dintre puținele polemici deschise cu privire la actualizarea discursului critic. Distanța dintre perspectiva adoptată de critic, strident contemporană, și obiectul studiului, strident datat, are rolul de a pune reflectorul asupra acestor instrumente noi. Eugen Simion nu le teoretizează propriu-zis nicăieri în volum, însă pariul că „un critic bun poate să scrie un discurs modern (modern și strălucitor) pe marginea unui text literar învechit și obosit de interpretarea didactică” reprezintă o pledoarie indirectă pentru limbajul „Noii Critici”. *Dimineața poezilor* reprezintă, așadar, un experiment de lectură, al cărui caracter singular n-a trecut neobservat de critica încă tributară modelului interbelic. Cartea constituie, de altfel, pretextul ieșirii la rampă a lui Șerban Cioculescu împotriva tendințelor inovatoare în critică. Cronicarul interbelic mai lansase, alături de Al. Piru, câteva replici condescendente la adresa tinerilor, în care condamna renunțarea la principiul obiectivității, scăderea „autorității” criticului sau încetșarea judecății de valoare prin analize sofisticate. Niciodată, însă, nu și-a exprimat criticul lui Caragiale atât de răspicat (și cu adresă directă) nemulțumirea ca în cronica din revista „Flacăra” la cartea lui Eugen Simion. Aprecierile pozitive, sporadice, par rostite cu jumătate de gură, când nu sunt susceptibile și ele de o intenționalitate ironică: „Eugen Simion ne *smulge* uimirea prin subtilitatea unor analize”, „lectura cărții, totuși, este foarte plăcută, *forțând* delectarea”²⁴ (subl. mea, A.G.). Reproșul la adresa lecturii falsificatoare a lui Eugen Simion (care, în loc să privească cu ochii lui, s-ar folosi de „dioptriile critice ale numiților Richard și de Rougemont”) maschează cu greu rechizitoriul la adresa unei întregi generații familiarizate cu tendințele critice contemporane. Într-un dialog din „România literară”, Cioculescu revine asupra chestiunii provocat de colegul de generație al lui Eugen Simion, Nicolae Manolescu: „Nu mă împac nici cu metodele semiotice, nici cu cele structuraliste, nici cu intruziunea matematicilor în critica literară (...) Nu mă împac nici cu metodele psihanalitice, chiar când, în Franța, au dat strălucite demonstrații, ca acelea ale lui Bachelard, admirate și la noi și aplicate nu de mult operei lui Eminescu. Când citesc scriitură, conotație, denotație, sistem semnificativ, dimensiune semnificativă, proces enunciativ și alte vocabule sau sintagme ale stilisticii și lingvisticii noi, mă întreb ce înțelege publicul amator de literatură din acest jargon. Progresul criticii nu constă în metoda generală, ci în l'esprit de finesse al fiecărui critic, în puterea lui de pătrundere personală și de expresie cuceritoare”²⁵. De notat că, înainte de a încerca să înțeleagă din interior fenomenul critic contemporan, Șerban Cioculescu preferă să-l desconsidere în bloc și fără drept de apel. Obiecțiile lui vizează dimensiunea morală a raportării la modelele occidentale, lăsând-o cu totul pe dinafară pe cea teoretică. În ochii moralistului deghizat aici în critic literar, tinerii admiratori ai lui

Barthes sau Richard s-ar lăsa fascinați de modele până la pierderea totală a personalității. Din această cauză, ei nu pot decât să recite un vocabular exterior, gol, pe care aproape niciun cititor nu-l înțelege. Caricatura trece, așadar, înaintea demonstrației riguroase.

Eugen Simion, *Dimineața poezilor*
<http://daa.ro/poze/1082048/2/dimineata-poezilor-eugen-simion.jpg>

În schimb, răspunsul lui Eugen Simion e demn de reținut nu doar pentru că poate fi considerat printre singurele încrucișări de spadă dintre cele două generații, ci pentru că e simptomatic pentru o viziune mai amplă asupra mutațiilor criticii postbelice. Simptomatic, mai ales pentru că el vine de la o personalitate deloc asimilabilă „terorismului metodologic” acuzat de Șerban Cioculescu. Polemica pornind de la *Dimineața poezilor* e cu atât mai interesantă cu cât se consumă nu între un tradiționalist și un avangardist (ca cea dintre Raymond Picard și Roland Barthes), ci între un tradiționalist și un modern moderat – un critic plasat „în ariergarda avangardei”, cum îi place să spună. Deși i-a citit pe toți, Eugen Simion n-a fost niciodată un militant al structuralismului, un susținător fără rezerve al Tel Quel-ism-ului sau un adept al științificării discursului critic. Astfel încât într-un anumit sens polemica pleacă de la câteva premise comune. Progresul criticii depinde, o spune Eugen Simion împreună cu Șerban Cioculescu, de „gustul și talentul criticului”. Ceea ce nu înlătură, în viziunea primului, nevoia permanentă de înnoire a perspectivelor și a metodelor: „Mă interesează însă în cel mai înalt grad orice metodă care duce mai departe interpretarea și mă ajută să văd ceea ce impresionismul mă împiedică să văd: pivnițele textului, nu numai suprafețele lui. Nu mă dau în vânt după schemele

propuse de grupul Tel Quel, dar ar fi absurd să contest faptul că semiotica a făcut să progreseze analiza textului literar”⁶. De remarcat numai că, în mărturisirea lui Eugen Simion, faptul că pledoaria pentru înnoirea discursului critic merge aproape la pas cu reticența față de spiritul teoretic al fenomenului francez contemporan. „Critica profunzimilor” a lui Jean Pierre Richard sau Jean Starobinski, psihanaliza existențială a lui Jean Paul Sartre, politematismul lui Richard sau semiotica lui Roland Barthes nu sunt căutate sau valorizate în sine, ci ca modalități utile în „analiza textului literar”. Acea descentrare a literaturii în favoarea metodei, ușor de observat în tendințele franceze contemporane, e respinsă cu fermitate de Eugen Simion. Pentru el, aporturile teoretice ale Noii Critici sunt utile în accesul la substraturi, la realitatea nevăzută a textului.

De aceea, departe de a falsifica „mesajul” estetic al primilor noștri lirici, *Dimineața poezilor* reprezintă un exercițiu de acces la straturile de profunzime ale textelor acestora. Un exercițiu cât se poate de riscant, în măsura în care postularea acestei profunzimi ar fi putut aluneca ușor în suprainterpretare și, de ce nu, în supraevaluare. De nicăieri nu reiese, însă, cu toată disponibilitatea empatică și cu toată minuțiozitatea analitică a lui Eugen Simion, că acești poeți ar fi niște nedreptății ai canonului, în numele cărora criticul s-ar război, în spirit protocronist, cu istoriile literare anterioare. Eugen Simion nu sacrifică, spre deosebire de alți critici de primă mână, axiologia estetică de dragul reevaluărilor și al „revizuirilor”. Ar fi fost prea simplu. Întreaga subtilitate de construcție a cărții – devine tot mai clar azi, după două decenii în care „revizuirile” de tot soiul au bulversat câmpul literar mai degrabă decât să-l așeze – constă în capacitatea de a reîmprospăta textele poezilor noștri de început fără a le exagera valoarea.

În fond, Eugen Simion nu pornește de la premisa individualității ireductibile a acestora, ci mai degrabă de la mult mai modesta ipoteză că „În orice poezie autentică există o fizică, o biologie, o geografie, o filozofie de existență care particularizează universul liric”⁷. O ipoteză care-i situează numai că demersul în vecinătatea manierei bachelardiene de a studia universul material în strânsă conexiune cu instinctele pulsionale și care permite studiul atent al particularităților fiecărui autor, ocolind în același timp postulatul forte al originalității. Criticul încearcă să identifice acele topos-uri exterioare (fizice, geografice) menite să se transforme, în imaginația de multe ori săracă și convențională a acestor poeți, în „figuri” privilegiate. Căci, dacă n-au toți o manieră individuală de a concepe poezia, îi particularizează măcar relațiile specifice cu un element sau altul al universului fizic care o compune. Și, cum materia lumii exterioare poeziei este nelimitată, reiese că și interacțiunea primilor noștri poeți cu ea e extrem de complexă. Privită prin această lentilă mărită, poezia lui Iancu Văcărescu devine memorabilă, dacă nu

prin altceva, măcar prin faptul că „ochiul poetului privește curios în jur și gândul bate departe” sau prin aceea că „el scoate, întâi, poezia din iatac și-o duce în natură”. Invers, un Vasile Cârlova se apropie cu reticență și cu oarecare milă de lucruri: „Gândul nu merge mai departe decât privirea, iar privirea, ușor înfiorată, străbate drumul invers”. La Heliadă Rădulescu, impresionantă rămâne „predilecția lui pentru groaznic, nalt și lung”, precum și impresia că „starea lirică nu se produce decât prin contactul cu un obiect supradimensionat”. Excluzând intuițiile ieșite din comun ale lui G. Călinescu, nimeni nu se gândise înainte, în critica noastră, să facă din amplitudinea „privirii” un criteriu de analiză poetică, după cum nimănui nu i s-a părut important să măsoare proporțiile obiectelor din imaginarul altuia sau să-i rețină geografia predilectă. Ceea ce înseamnă că dacă individualitatea acestor poeți n-ar putea fi probată la suprafața textelor, prin inventarierea temelor consacrate, criticul se vede nevoit să coboare „în pivnițele” lor. E locul unde identifică aceste infrateme, aflate la jumătatea distanței dintre concept și senzație, sau, cum le numește criticul, „figuri”. I s-a reproșat criticului confuzia dintre temă și retorică, fără a se lua în calcul natura experimentală a conceptului. Prin „figură”, criticul înțelege acea relaționare instinctivă și inconștientă a poetului cu lumea, netransformată încă în temă poetică inteligibilă. Oricine va avea curiozitatea să inventarieze „figurile” din *Dimineața poezilor* va fi surprins, de altfel, de luxurianta criteriilor și a unghiurilor din care e investigată opera poezilor noștri minori. Conștient că originalitatea nu e de regăsit la nivelul întregului, criticul o „diseminează” într-o sumedenie de originalități, mai puțin esențiale, însă colorate, pline de pitoresc. Temele mari se ramifică într-o puzderie de specificități subtile, abia perceptibile. Cartea creează pe alocuri impresia unei pătrunderi cvasi-senzoriale în imaginarul poezilor vizaiți, după modelul orientărilor critice noi. Nu lipsește înclinația spre excentric a tematiștilor care se scufundă în singularitatea operei prin inventarea unor teme insolite de investigație: „cercul” e o perspectivă centrală, situată tot la jumătatea distanței dintre tematic și retoric, în *Metamorfozele cercului* lui Georges Poulet; Jean-Pierre Richard pătrunde în centrul enigmatic al lui Flaubert prin „reveria nutriției” și în cel al lui Baudelaire prin „poetica spiralei”, în două cărți fundamentale pentru modernizarea grilei de lectură a clasicilor, *Literatură și senzație*, respectiv *Poezie și profunzime*, la rândul lui, Jean Rousset analizează *Madame Bovary* pornind de la „imaginea” ferestrei, privită deopotrivă ca obsesie tematică și ca mod de decupare a lumii în roman.

Pe cât de complexe se dovedesc a fi însă datele investigației, pe atât de transparente sunt procedurile de pătrundere în imaginarul comentat: criticul inventariază întâi vocabularul predilect al poetului, îi inventariază apoi universul fizic (acele „spații securizante” extraordinar de fertile imaginativ, unde inspirația se află

la ea acasă), pentru ca în final să abstragă – desigur, unde e cazul – acea „mitologie lirică personală” menită să le însumeze pe toate. Cu umor, dar și cu o poftă analitică ieșită din comun, Eugen Simion reface, aproape din nimic, „figurile” fiecărui univers poetic: „focul” și „robia” la Ienăchiță Văcărescu, „nesațiul” la Asachi, triada „a crea, a plasma, a edifica” la Heliade Rădulescu, „figura nestatorniciei” și „a așteptării”, la Grigore Alexandrescu, „figura indeterminării și a ambiguității” la Alecsandri etc., reușind să creeze un catalog aproape complet de senzații, atitudini și reflecții al copilăriei poeziei românești. Fără a urmări cu strictete vreo metodă în sine, *Dimineața poezilor* e una dintre cele mai convingătoare ilustrări ale criticii de identificare – nu doar din literatura română. Interpretul cunoaște atât de intim micile detalii ale imaginarului poezilor studiați, încât discursul critic pare, peste tot, o dare de seamă din interior: „În *Florile Bosforului*, *Macedonele*, *Conrad*, sunetele, culorile se percep mai ușor și ele ne duc spre un univers liric pe care îl putem determina. Universul se constituie dintr-o suită de «tablouri desfătătoare» și de portrete (îndeosebi feminine) în care nota dominantă este frumusețea pură a liniilor. Totul este dulce, alb, blând, omul și elementele materiale tind spre răsfaț, o moliciune dulce și dalbă ne întâmpină îndată ce deschidem poarta acestui serai poetic”. Aproape că nici nu mai contează că, uneori, acest relief de culori și forme constituie mai degrabă „tema” criticului decât o realitate proprie textului. Ceea ce permite speculația liberă e tocmai „pactul de gratuitate”, punerea în paranteză a intenționalității prime a autorilor în favoarea subconștientului operelor.

Și totuși... Dincolo de frumusețea expunerii (niciodată n-a fost criticul mai inspirat în formulări), cartea lui Eugen Simion reușește să construiască un discurs extrem de credibil – și de omogen – nu doar cu privire la aspectele particulare ale poezilor noștri, ci și cu privire la nașterea conștiinței scriitoricești în poezia românească. Neluându-i cu totul în serios nici pe Roland Barthes sau Jean-Pierre Richard, sursele principale ale inspirației critice, nici pe poeții vizați, criticul scrie o carte cum nu se poate mai serioasă despre universul artistic (ba chiar moral-psihologic) al scriitorului român de secol XIX. Odată inventariate „figurile” individuale ale poezilor români, caracterul experimental al studiilor începe să cedeze teren misiunii cartografice, de dare de seamă integrală. E și motivul pentru care Eugen Simion și-a însoțit edițiile succesive ale volumului cu completări privind contextul mai general al epocii. Ediția a IV-a, din 2008, cuprinde două capitole noi: unul despre Gheorghe Asachi și – mai simptomatic – unul despre „poezii minore de la 1850”, justificat prin faptul că „modelele lirice funcționează și în cartierele sărace, mărginașe ale poeziei”. Cercetarea are aspect definitiv, de experiență încheiată, pentru că hașurează ultimul teritoriu al poeziei românești preeminesciene,

„momentul 1870”⁸. Nu s-ar putea spune, însă, că în adăugirile sale de peste ani, izvorâte dintr-un tot mai acut simț al responsabilității față de obiect, criticul renunță la sondajul abisal. Chiar și atunci când fixează contextele *Dimineții poezilor*, Eugen Simion încearcă să identifice „mitologia” unei generații pe de-a-ntregul. Nici măcar „zgârcenia” de imaginar și de mijloace ale protagoniștilor „generației 1850” (C. D. Aricescu, Bolliac, Sihleanu, I. C. Fundescu, Baronzi, Radu Ionescu) sau ale „momentului 1870” (Iacob Negruzzi, Mihail D. Cornea, Nicolae Beldieanu, Samson Bodnărescu, Veronica Micle, Matilda Cugler-Poni sau Dumitru C. Olănescu-Ascanio), nu-l descurajează pe critic. Primii consolidează, pe nesimțite, „linia intelectualizantă a poeziei”, în timp ce contemporanii lui Eminescu fac deja figură de sceptici, de sasticiși ai romantismului. De aceea, „complexul epigonic”, „reveria sublimităților consumate”, a „decepției” și a „singurătăților închipuite” sunt figurile imaginare ce încheie experiența liricii noastre de început. Cozeria spirituală nu-l părăsește până la ultimele pagini pe critic, care se amuză să trădeze măștile grave de pe fețele unor poeți încă necopți într-ale lirismului: „La scutierii generației 1870, scepticismul este o mică impostură ce trece, ca o decorație groasă de timp, de la un versificator la altul”. E, acest scepticism, semnul cât se poate de elocvent al „amurgului dimineții”, sintagmă preluată de la Samson Bodnărescu pentru a consfinți sfârșitul unei epoci în poezia românească. Mai mult: formularea oximoronică e și ultima „figură” din *Dimineața poezilor*, menită să pună în scenă despărțirea, ușor nostalgică, a interpretului de un subiect devenit „experiență” critică.

Recită la mai bine de trei decenii de la apariție, cartea lui Eugen Simion rămâne exemplară prin capacitatea de a transforma această experiență singulară (în urma căreia temele operelor au devenit Tema criticului) într-o experiență a literaturii române, ale cărei începuturi arată altfel – și a criticii românești, forțate să-și reevalueze grilele de interpretare. În loc să nască monștri de inadecvare, întâlnirea improbabilă dintre un subiect vechi și un instrumentar nou a devenit, cu *Dimineața poezilor*, un reper de mobilitate și de probitate interpretativă.

Note:

1. Eugen Simion, *Dimineața poezilor. Eseu despre începuturile poeziei române*, ediția a IV-a, revăzută și adăugită, Editura Polirom, Iași, 2008, p. 11.
2. Valeriu Cristea, „*Dimineața poezilor*” și ora exegezei, în „România literară”, an XIV, nr. 11, joi, 12 martie 1981, p. 10.
3. V. Roland Barthes, *Despre Racine*, traducere de Virgil Tănase, Editura pentru Literatură Universală, București, 1969.

4. Șerban Cioculescu, *Dioptrii critice*, în „Flacăra”, anul XXX (1343), 5 martie 1981, p. 16.
5. Idem, *Franchetea e forma bunei credințe profesionale* (converbire realizată de Nicolae Manolescu), în „România literară”, Anul XV, nr. 37, joi 9 septembrie, p. 12.
6. Eugen Simion, *Sfidarea retoricii*, Cartea Românească, București, 1985, p. 249.
7. V. Eugen Simion, *Dimineața poetilor*, ed. cit.
8. Idem, *Universul poetic la 1870* (I-IV), în „Caiete critice”, nr. 4-7 (306-309), 2013.

Eugen Simion

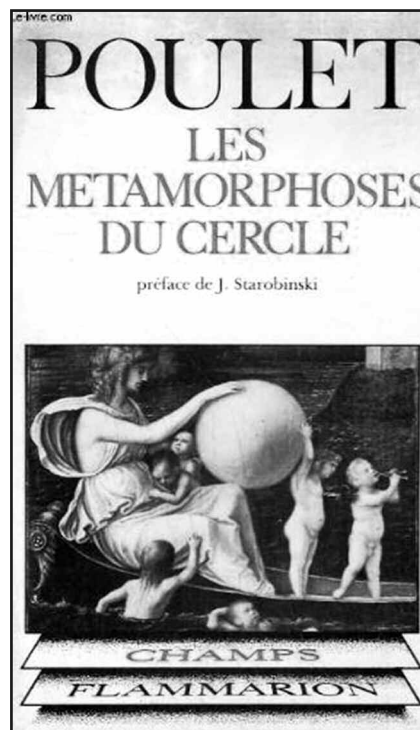
<http://2.bp.blogspot.com/-9g9emdJcFNs/UgJ3QcwsP7I/AAAAAAAAENk/8omp65O-XFc/s1600/Eugen+Simion.jpg>

Bibliography:

- Barthes, Roland, *Despre Racine / On Racine*, transl. by Virgil Tănase, Editura pentru Literatură Universală, București, 1969.
- Cioculescu, Șerban, *Dioptrii critice / Critical Dioptrics*, in „Flacăra”, Year XXX (1343), 5 March 1981.
- Cioculescu, Șerban, *Franchetea e forma bunei credințe profesionale / Frankness is a Form of Professional Good Faith* (interview realized by Nicolae Manolescu), in „România literară”, Year XV, no. 37, 9 September 1973.
- Cristea, Valeriu, „*Dimineața poetilor*” și ora exegezei / „*The Morning of the Poets*” and the Hour of Exegesis, in „România literară”, Year XIV, no. 11, 12 March 1981.
- Poulet, Georges, *Metamorfozele cercului / The Metamorphoses of the Circle*, transl. by Irina Bădescu and Angela Martin, introduction by Mircea Martin, Editura Univers, București, 1987.
- Richard, Jean-Pierre, *Literatură și senzație / Literature and Sensation*, transl. by Alexandru George, Editura Univers, București, 1980.
- Idem, *Poezie și profunzime / Poetry and Profoundity*, transl. by Cornelia Ștefănescu, pref. by Mircea Martin, Editura Univers, București, 1974.
- Simion, Eugen, *Dimineața poetilor. Eseu despre începuturile poeziei române / The Morning of the Poets. Essay on the Beginning of Romanian Poetry*, 4th ed., revised and

expanded, Polirom, Iași, 2008.

- Idem, *Sfidarea retoricii / The Defiance of Rhetorics*, Cartea Românească, București, 1985.
- Idem, *Universul poetic la 1870* (I-IV) / *The Poetic Universe in 1870* (1-4), in „Caiete critice”, no. 4 – 7 (306-309), 2013.

Gorges Poulet, *Les Metamorphoses du cercle*
<http://ecx.images-amazon.com/images/I/51a%2BLEGghpL...jpg>

Această lucrare a fost realizată în cadrul proiectului PN-II-RU-TE-2012-3-0411 (*A World-Systems Analysis of Semiperipheral Literatures. The Case of Romanian Literature*), finanțat de Consiliul Național al Cercetării Științifice din România – CNCS- UEFISCDI.